

Голові спеціалізованої вченої

ради Д 32.051.03

Волинського національного університету імені

Лесі Українки

доктору історичних наук,

професору СТРИЛЬЧУК Л.В.

вул. Шопена, 24, м. Луцьк

ВІДГУК

офіційного опонента Онищука Ярослава Івановича

на дисертаційну роботу

БАЮКА Віктора Геннадійовича

«Становлення та еволюція археологічних досліджень

Луцька та його околиць»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук

за спеціальністю 07.00.01 – Історія України

Актуальність теми дисертації.

Цілеспрямована військова агресія щодо України загострює необхідність збереження самоідентифікації українського народу, вивчення та аналізу історичних процесів які відбувалися в Україні від найдавніших часів.

Представлена дисертаційна праця є актуальною і має беззаперечну наукову новизну, оскільки комплексних робіт присвячених саме аналізу та вивченню процесу становлення та еволюції археологічних досліджень луцького регіону до цього часу не було.

Актуальність теми дисертаційного дослідження В.Г.Баюка обґрунтовується доцільністю та необхідністю комплексного введення до наукового обігу великої кількості археологічних матеріалів, здобутого дисертантом під час власних досліджень археологічної спадщини Луцька та його околиць.

Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами.

Тема дисертації В.Г.Баюка затверджена вченою радою Волинського національного університету імені Лесі Українки 28 січня 2010 року, протокол № 7 і є складовою частиною колективного наукового проекту «Археологічні та історичні дослідження історії Волині доби пізнього середньовіччя» (державний реєстраційний номер 0119U001838), який реалізовується на факультеті історії, політології та національної безпеки Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Самостійність та оригінальність виконаного В.Г.Баюком наукового дослідження не викликає сумнівів, дисертант продемонстрував уміння ставити наукові завдання та самостійно шукати шляхи їхнього вирішення. Зроблені дослідником узагальнення і висновки, які ґрунтуються на критичному аналізі, є цілком логічними та обґрунтованими. Великою мірою представлена праця є результатом п'ятнадцятирічної особистої роботи дисертанта у царині дослідження археологічної спадщини.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Аналіз представленої дисертації та публікацій здобувача наукового ступеня дозволяє зробити висновок про те, що отримані наукові результати є достовірними та обґрунтованими, адже опираються на широке коло фактичного археологічного матеріалу. Отримані положення та висновки є науково виваженими, достатньо аргументованими і пройшли належну апробацію. Дисертант позиціонував себе самостійним, зрілим дослідником, що обґрунтовує власні думки, робить логічні висновки і розуміє практичне значення досліджень історико-культурної спадщини на сучасному етапі розвитку української науки.

Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру.

Дисертаційна праця В.Г.Баюка є комплексним дослідженням процесу становлення та еволюції археології міста Луцька і його околиць. Як уже зазначалося вище, беззаперечна наукова новизна представленої дисертації полягає у тому, що у

вітчизняній історичній науці досі не було комплексних робіт присвячених даній проблематиці.

Працюючи над дослідженням, В.Г.Баюк проаналізував і систематизував значний масив різноманітної інформації, що дозволило якісно та на належному рівні вирішити поставлені у роботі завдання, а саме:

- здійснити історіографічний аналіз та широко опрацювати джерельну базу;
- вивчити типологію та хронологію у процесі археологічних досліджень Луцька;
- визначити етапи археологічних досліджень Луцька та простежити їх особливості;
- ввести до наукового обігу результати власних археологічних та архітектурно-археологічних досліджень.

Повнота викладення основних результатів дисертації у наукових фахових виданнях, зарахованих за темою дисертації та перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації.

Основні положення дисертації, обґрунтованість та систематизованість її наукових результатів, засвідчуються 23-ма науковими статтями, з яких 6 надруковано у фахових виданнях категорії «Б». За час роботи над дисертацією В.Г.Баюк опублікував низку наукових статей і матеріалів, які мають достатню географію. Отже, загальний обсяг та якість публікацій дозволяє зробити висновок про достатню апробацію результатів дисертації.

Наукове значення та практична цінність дисертаційного дослідження.

Прикладне практичне значення результатів досліджень полягає у тому, що на їх основі автором розроблено частину чинного Історико-архітектурного опорного плану міста Луцька стосовно території пам'яток міста та їх охоронних зон, затвердженого наказом МКПІ України.

Отримані результати можуть бути використані при розробці проектної документації на реставрацію об'єктів історико-культурної спадщини Луцька, під час викладання загальних курсів і спецкурсів у вищих навчальних закладах, а також у краєзнавчих студіях.

Оцінка змісту, завершеності та оформлення дисертації.

Текст дисертації оформлений згідно чинних вимог МОН України, її зміст та структура застережень не викликають, виклад основного матеріалу та висновки логічні і послідовні. Дисертація є завершеною та цілісною науковою працею, що цілком відтворює поставлені мету і завдання, має наукову новизну і знайде в подальшому широке практичне застосування.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Загалом, визнаючи належну ґрунтовність та різнобічність проведеного дослідження В.Г.Баюка, поряд із цим до тексту роботи можна висловити декілька зауважень і побажань:

1. Автор мало уваги приділив методології написання дисертації. Зокрема, у «Вступі» він присвятив невеликий параграф лише характеристиці методів дослідження. Натомість, це положення є значно ширшим і важливим, оскільки дає можливість зрозуміти, які саме наукові принципи використовував дисертант під час формування джерельної бази, в аналізі та синтезі зібраних матеріалів, критиці джерел тощо.

2. У різних частинах роботи подекуди трапляються майже дослівні повторення речень, а часом й цілих абзаців (напр. на сс. 36 і 46; 35 і 44; 37 і 47), що негативно вплинуло як на стилістику, так і збільшення обсягу дисертації.

3. Достатньо нерівномірно висвітлені результати вивчення Луцьких підземель: якщо результати розкопок Колегіуму єзуїтів і Башти князів Чорторійських описані достань повно, то дослідження підземель Кафедрального Собору Петра і Павла (найбільших історичних підземель в Україні) представлені явно в неповному обсязі.

4. Здобувач помилково відніс до «інших» наукових видань, в яких присутні його публікації, «Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині». З 17.03.2020 цей журнал включений до переліку фахових видань категорії «Б».

5. У дисертації використано більше трьох сотень позиції джерел та наукової літератури, однак кількість іноземної літератури серед них становить менше 10%. На нашу думку, залучення більшого обсягу польськомовних джерел та матеріалів з

архівів Варшави чи інших наукових установ Республіки Польща значно б посилили характеристику дорадянського періоду дослідження Луцька та його околиць.

6. Текст дисертації недостатньо вчитаний, оскільки в ньому присутні численні пунктуаційні, граматичні та стилістичні помилки.

Проте, вищезазначені зауваження та міркування жодним чином, не применшують вартісності опонованої дисертації, а носять, радше, рекомендаційний характер і є особистим баченням опонента як розвивати у майбутньому обраний дисертантом напрямок наукових досліджень.

Висновок про дисертацію в цілому та її відповідність встановленим вимогам.

Дисертація Віктора Геннадійовича Баюка «Становлення та еволюція археологічних досліджень Луцька та його околиць» є актуальним і самостійним науковим дослідженням, носить елементи наукової новизни, має і матиме в подальшому широке використання і практичну цінність. Її автор Віктор Геннадійович Баюк заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01 – Історія України галузі знань 03 – Гуманітарні науки.

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри археології та історії стародавніх цивілізацій

Львівського національного університету імені Івана Франка,

доктор історичних наук, доцент

28 серпня 2023 р.

Ярослав ОНИЦУК

Підпис Оницьука Я.І. засвідчую:

Вчений секретар Львівського національного університету

імені Івана Франка, доцент

«9» серпня 2023 р.

Грабовецька О.С.

